

Prírodná rezervácia Jurské jazero

HEGEDŮŠOVÁ K., ŠKODOVÁ I., 2004: Prírodná rezervácia Jurské jazero. Chránené územia Slovenska, 61: 7.

Prírodná rezervácia Jurské jazero bola vyhlásená v roku 1988 (výnos MK SSR z 30. 6. 1986 c. 1160/1988-32 (Registrované v Zbierke zákonov, čiastka 24 z 28. 6. 1988)). Rezervácia sa nachádza v katastrálnom území Svätý Jur, v nadmorskej výške 550 m n. m. v blízkosti Malého Javorníka (589 m n. m.), západne od Jura pri Bratislave (long. 48 26, lat. 17 16). Z orografického hľadiska patrí územie do celku Malé Karpaty, oddielu Pezinské Karpaty a pododdielu Homolské Karpaty (Mazúr, Lukniš et al. 1986). Jej rozloha je 27,49 ha. Geologické podložie je budované nepriepustnými kryštalicými horninami – malokarpatské kryštalikum.

Na území Malých Karpát ide o ojedinelý výskyt trvale zamokreného vrchoviskového rašeliniska s vegetáciou rašelinných brezín z asociácie *Eriophoro vaginati-Betuletum pubescentis* (Hájek et al. 1999). Druhá podobná lokalita je PR Nad Šenkárkou. Jadro PR tvorí dno terénnej zníženej, s prirodzenou akumuláciou povrchových vôd. Okraj rašeliniska je lemovaný jaseňmi s prechodom do spoločenstva kvetnatých bučín (Hrbatý 1992). V minulosti bola lokalita odvodnená a postupne časť zarástla osikou (*Populus tremula*), jaseňom (*Fraxinus excelsior*) a brezou (*Betula pendula*). Vplyvom spätného zamokrenia, po zasypaní melioračných rýh a vybudovaní hrádze v roku 1996 v najnižšom bode rezervácie (Hrbatý 2000), sa povrchová voda opäť kumulovala. Dreviny sa však takejto náhlej zmene vo vodnom režime nedokázali prispôbiť a postupne odumierali. Stav lokality vážne ovplyvnili aj klimatické zmeny (mierne zimy a extrémne horúce letá) a zimná kalamita v roku 1988, ktorá zasiahla porasty severovýchodne od rašeliniska. V roku 1992 bolo územie už od jarného obdobia vyschnuté. Následkom presychania povrchu pôdy bola silne narušená stabilita okrajových častí kalamitnej plochy so smrekom (*Picea excelsa*) (Hrbatý 1992). V súčasnosti dochádza k postupnému zmladzovaniu drevín a tvorbe špecifického koreňového systému, ako to môžeme vidieť najmä u jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*). Juvenilné jedince *Betula pubescens* sme však nenašli.

Stromové poschodie sa vyznačuje prítomnosťou *Betula pubescens*, *B. pendula*, *Alnus glutinosa*, *Populus tremula* a na okraji je vrchovisko lemované druhom *Fraxinus excelsior* a *Carpinus betulus*.

Z krovín prevažuje *Alnus glutinosa* spolu s *Corylus avellana*, *Frangula alnus*, *Viburnum lantana*.

V bylinnom poschodí prevládajú druhy *Molinia caerulea* agg., *Peucedanum palustre*, *Galium palustre*, *Carex riparia*, *Carex acutiformis*, *Juncus conglomeratus*, *J. inflexus*, *Glyceria plicata*, *Deschampsia caespitosa*, *Equisetum fluviatile*. Dôsledkom ľudskej činnosti a tiež aj tohoročného sucha, ktoré spôsobilo opäť vysušenie rezervácie, boli vo väčšej miere v bylinnom poschodí zastúpené druhy *Bidens frondosa*, *Carex hirta*, *Equisetum arvense*.

V poschodí machorastov prevažujú druhy rodu *Sphagnum*, ktoré tvoria na lokalite miestami súvislé vankúše, ďalej *Polytrichum commune*, *P. strictum* a *Dicranum scoparium*, sústredené predovšetkým na okraje nesúvislých vodných plôch a koreňové nábehy briez (Hrbatý 1992).

Podrobný zoologický a botanický výskum doteraz nebol vykonaný. Vodnými chrobákmi sa na danom území zaoberal Csefalvay (1999).

Pretože sa jedná o prírodnú rezerváciu s piatym stupňom ochrany, je podľa zbierky zákonov č. 543/2002, čiastka 212, strana 5417, § 16 odsek 1, 2 zakázané zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt, zriadiť poľovnícke zariadenia, rušiť pokoj a ticho, chytať, usmrtiť alebo loviť živočícha. Po prehliadke lokality sme našli niekoľko spílených bukov a smrekov s priemerom 90 cm v prsnej výške, dva posedy, v ktorých tesnej blízkosti bolo nasypané krmivo pre poľovnú zver.

Ako je takáto činnosť možná v prírodnej rezervácii, ktorá vyžaduje mimoriadnu pozornosť čo sa týka vodného režimu a ochrany z hľadiska funkcie územia ako refúgia hydrofilnej a hygrofilnej flóry a tiež ako biotopu vhodného pre vodné vtáctvo? Na túto otázku asi márne budeme hľadať odpoveď.

Katarína Hegedúšová

Iveta Škodová

Botanický ústav SAV Bratislava

Literatúra

Csefalvay R., 2001: Vodné chrobáky (*Coleoptera*) Prírodnej rezervácie Jurské jazero v Chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty. – Acta Rer. Natur. Mus. Nat. Slov., vol. XLVII, 58 – 64 pp.

Hájek M., Burianová P. & Hrbatý J., 1999: Rostlinná společenstva rašeliníšť a slanišť CHKO Malé Karpaty. – Sborník Přírodovědného klubu v Uh. Hradišti, 4: 60 – 67.

Hrbatý J., 1992: Rastlinné spoločenstvá Štátnej prírodnej rezervácie Jurské jazero. – Invent. správa, depon. in Správa CHKO Malé Karpaty, Modra.

Hrbatý J., 2000: Významné rašeliniská Chránenej krajinej oblasti Malé Karpaty. In: Stanová, V. (ed.) Rašeliniská Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, pp. 77 – 83.

Mazúr E., Lukniš M. et al., 1986: Geomorfologické členenie SSR a ČSSR 1: 200 000. – SAV, Bratislava, 4 – 34 - XXXI: 141 – 142.